

БАРОМЕТР ГЛОБАЛЬНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА У ЗРІЗІ МИРУ ТА БЕЗПЕКИ

Войтко С. В., д.е.н., професор,
завідувач кафедри міжнародної економіки, Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
s.voytko@kpi.ua

Понад 11 років російсько-української війни (з 2022 року на стороні росії: Білорусія /надання території для воєнної агресії/; Іран /зброя/; Північна Корея /зброя і військові/) суттєво трансформували міжнародне співробітництво на глобальному рівні. Змінилися підходи, принципи, механізми, структура. Для автора індикатором цієї глобальної трансформації стало голосування 24 лютого 2025 року на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй за проекти резолюції A/ES-11/L.10 та A/ES-11/L.11 «Сприяння досягненню всеосяжного, справедливого та міцного світу в Україні» (рис. 1). На цьому рисунку наведені фото голосування «за», «проти» та «утримався».

Голосування за проекти резолюції A/ES-11/L.10 та A/ES-11/L.11
«Сприяння досягненню всеосяжного, справедливого та міцного світу в Україні»

Voting Started			2/24/2025		11:35:07 AM
Item 5 - A/ES-11/L.10					
Advancing a comprehensive, just and lasting peace in Ukraine					
AFGHANISTAN	CAMEROON	FINLAND	KUWAIT	NEPAL	SAUDI ARABIA
ALBANIA	CANADA	FRANCE	KYRGYZSTAN	NETHERLANDS...	SENEGAL
ALGERIA	CENTRAL AF...	GABON	LAO PDR	NEW ZEALAND	SERBIA
ANDORRA	CHAD	GAMBIA	LATVIA	NICARAGUA	SEYCHELLES
ANGOLA	CHILE	GEORGIA	LEBANON	NIGER	SIERRA LEONE
ANTIGUA-BA...	CHINA	GERMANY	LESOTHO	NIGERIA	SINGAPORE
ARGENTINA	COLOMBIA	GHANA	LIBERIA	NORTH MAC...	SLOVAKIA
ARMENIA	COMOROS	GREECE	LIBYA	NORWAY	SLOVENIA
AUSTRALIA	CONGO	GRENADA	LIECHTENSTEIN	OMAN	SOLOMON IS...
AUSTRIA	COSTA RICA	GUATEMALA	LITHUANIA	PAKISTAN	SOMALIA
AZERBAIJAN	COTE D'IVOIRE	GUINEA	LUXEMBOURG	PALAU	SOUTH AFRICA
BAHAMAS	CROATIA	GUINEA-BISS...	MADAGASCAR	PANAMA	SOUTH SUDAN
BAHRAIN	CUBA	GUYANA	MALAWI	PAPUA NEW ...	SPAIN
BANGLADESH	CYPRUS	HAITI	MALAYSIA	PARAGUAY	SRI LANKA
BARBADOS	CZECHIA	HONDURAS	MALDIVES	PERU	SUDAN
BELARUS	DEM PR OF K...	HUNGARY	MALI	PHILIPPINES	SURINAME
BELGIUM	DEM REP OF ...	ICELAND	MALTA	POLAND	SWEDEN
BELIZE	DENMARK	INDIA	MARSHALL IS...	PORTUGAL	SWITZERLAND
BENIN	DJIBOUTI	INDONESIA	MAURITANIA	QATAR	SYRIAN ARA...
BHUTAN	DOMINICA	IRAN (ISLAMI...	MAURITIUS	REP OF KOREA	TAJIKISTAN
BOLIVIA	DOMINICAN ...	IRAQ	MEXICO	REP OF MOL...	THAILAND
BOSNIA-HER...	ECUADOR	IRELAND	MICRONESIA...	ROMANIA	TIMOR-LESTE
BOTSWANA	EGYPT	ISRAEL	MONACO	RUSSIAN FED...	TOGO
BRAZIL	EL SALVADOR	ITALY	MONGOLIA	RWANDA	TONGA
BRUNEI DAR...	EQUATORIAL...	JAMAICA	MONTENEGRO	SAINT KITTS...	TRINIDAD-TO...
BULGARIA	ERITREA	JAPAN	MOROCCO	SAINT LUCIA	TUNISIA
BURKINA FASO	ESTONIA	JORDAN	MOZAMBIQUE	SAINT VINCE...	TURKMENIST...
BURUNDI	ETHIOPIA	KAZAKHSTAN	MYANMAR	SAMOA	TUVALU
CABO VERDE	FIJI	KENYA	NAMIBIA	SAN MARINO	TURKEY
CAMBODIA		KIRIBATI	NAURU	SAO TOME-P...	UGANDA
Item 5 - A/ES-11/L.11 as amended					
The Path to Peace					
AFGHANISTAN	CAMEROON	FINLAND	KUWAIT	NEPAL	SAUDI ARABIA
ALBANIA	CANADA	FRANCE	KYRGYZSTAN	NETHERLANDS...	SENEGAL
ALGERIA	CENTRAL AF...	GABON	LAO PDR	NEW ZEALAND	SERBIA
ANDORRA	CHAD	GAMBIA	LATVIA	NICARAGUA	SEYCHELLES
ANGOLA	CHILE	GEORGIA	LEBANON	NIGER	SIERRA LEONE
ANTIGUA-BA...	CHINA	GERMANY	LIBERIA	NIGERIA	SINGAPORE
ARGENTINA	COLOMBIA	GHANA	LIBYA	NORTH MAC...	SLOVAKIA
ARMENIA	COMOROS	GREECE	LIECHTENSTEIN	NORWAY	SLOVENIA
AUSTRALIA	CONGO	GRENADA	LITHUANIA	OMAN	SOLOMON IS...
AUSTRIA	COSTA RICA	GUATEMALA	LUXEMBOURG	PAKISTAN	SOMALIA
AZERBAIJAN	COTE D'IVOIRE	GUINEA	MADAGASCAR	PALAU	SOUTH AFRICA
BAHAMAS	CROATIA	GUINEA-BISS...	MALAWI	PANAMA	SOUTH SUDAN
BAHRAIN	CUBA	GUYANA	MALAYSIA	PAPUA NEW ...	SPAIN
BANGLADESH	CYPRUS	HAITI	MALDIVES	PARAGUAY	SRI LANKA
BARBADOS	CZECHIA	HONDURAS	MALI	PERU	SUDAN
BELARUS	DEM PR OF K...	HUNGARY	MALTA	PHILIPPINES	SURINAME
BELGIUM	DEM REP OF ...	ICELAND	MARSHALL IS...	POLAND	SWEDEN
BELIZE	DENMARK	INDIA	MAURITANIA	PORTUGAL	SWITZERLAND
BENIN	DJIBOUTI	INDONESIA	MAURITIUS	QATAR	SYRIAN ARA...
BHUTAN	DOMINICA	IRAN (ISLAMI...	MEXICO	REP OF KOREA	TAJIKISTAN
BOLIVIA	DOMINICAN ...	IRAQ	MICRONESIA...	REP OF MOL...	THAILAND
BOSNIA-HER...	ECUADOR	IRELAND	MONACO	ROMANIA	TIMOR-LESTE
BOTSWANA	EGYPT	ISRAEL	MONGOLIA	RUSSIAN FED...	TOGO
BRAZIL	EL SALVADOR	ITALY	MONTENEGRO	RWANDA	TONGA
BRUNEI DAR...	EQUATORIAL...	JAMAICA	MOROCCO	SAINT KITTS...	TRINIDAD-TO...
BULGARIA	ERITREA	JAPAN	MOZAMBIQUE	SAINT LUCIA	TUNISIA
BURKINA FASO	ESTONIA	JORDAN	MYANMAR	SAINT VINCE...	TURKMENIST...
BURUNDI	ETHIOPIA	KAZAKHSTAN	NAMIBIA	SAMOA	TUVALU
CABO VERDE	FIJI	KENYA	NAURU	SAN MARINO	TURKEY
CAMBODIA		KIRIBATI		SAO TOME-P...	UGANDA
IN FAVOUR: 89					
AGAINST: 8					
ABSTENTION: 70					

Рисунок 1. Результати голосування 24.02.2025 на Генеральній Асамблеї Організації Об'єднаних Націй стосовно проектів резолюції A/ES-11/L.10 та A/ES-11/L.11 «Сприяння досягненню всеосяжного, справедливого та міцного світу в Україні» [1]

Російсько-українська війна у глобальному вимірі показала розмежування країн у частині підтримки конфігурації міжнародного права, яке сформувалося після Другої світової війни, та проти засадницьких положень цього права. Саме ці таблиці на рис. 1 показують зазначений

розлом. Співробітництво під час війни, до якої долучено безпосередньо чи опосередковано понад 50 країн, пропонується розглядати у межах саме цього розлому. У 2024 році з'явилося дослідження «The Global Cooperation Barometer» (укр. Барометр глобального співробітництва), яке здійснили у співробітництві World Economic Forum і McKinsey & Company.

Барометр глобального співробітництва показує взаємодію між п'ятьма вимірами: 1) торгівля і капітал; 2) інновації та технології; 3) клімат і природні ресурси; 4) здоров'я і благополуччя; 5) мир і безпека. Саме у нашому випадку варто зосередитися на п'ятій складовій цього «Барометру» – мир і безпека. Мир можливий на гарантуванні безпеки. Відповідно, гарантування цієї безпеки для нас можливо економічно потужними країнами і/або країнами з сильними лідерами. Так, ми залежні від спільних зусиль націй та економік.

Барометр глобального співробітництва використовує 42 індикатори, які є спільними діями, що сприяють досягненню певних цілей чи демонструють результат саме цих дій. Ці об'єднані індикатори в «Індекс миру та безпеки» за такими групами: кількість значних кібернетичних інцидентів; відношення багатосторонніх миротворчих операцій до конфліктів; кількість вимушених переселенців; кількість конфліктів; співвідношення резолюцій РБ ООН до кількості конфліктів; кількість загиблих внаслідок конфліктів. Також показники містять трудову міграцію, кількість іноземних студентів, наземні охоронювані території, дитячу смертність, материнську смертність тощо.

Складова миру та безпеки цього «Барометру» у сукупності розглядає вплив глобальної співпраці з метою запобігання конфліктів і, за можливості, їхнього вирішення. Основна увага у дослідженні приділяється запобіганню смертельних випадків і зниження рівня довгострокових негативних наслідків конфліктів, у тому числі й через спільну участь у багатосторонніх миротворчих операціях і координації міжнародних зусиль щодо стабілізації. Відзначимо, що кількість глобальних конфліктів скоротилася з приблизно 18 тисяч у 2012 році до 13 тис. у 2020 році (перших рік карантинних обмежень). Можливо саме карантинні обмеження призупинили існуючі конфлікти та поставили бар'єри для ініціювання нових. Згодом, суспільство пристосувалося до цих карантинних обмежень і на планеті продовжилася найбільша у ХХІ столітті російсько-українська війна.

«Барометр» містить результати дослідження з 2012 року. За цей період війна перейшла у кіберпростір: так з 2012 по 2020 рік кількість суттєвих кібератак зросла в чотири рази. У глобалізованому економічному просторі кібератакам «не відомі» кордони. Були атаковані космічні системи, енергетика, критична інфраструктура, банківська система. Маємо приблизно одну значну кібератаку на кожні три дні (з 2020 по 2022 рік це значення 11,3 кібератак на місяць). З початку російсько-української війни російські атаки на українські ІТ системи зросли понад 2,5 рази, на країни НАТО – понад 3 рази.

Інша складова «барометру» у частині «мир і безпека» – це вимушене переміщення населення, яке суттєво зросло у 2022 році, досягнувши за період 2012–2022 років у 108,4 млн осіб, лише за 2022 рік (перший рік російсько-української війни) збільшення становило +18 %. Близько 58 % з 6,4 млн українських біженців переїхали за межі сусідніх країн. Зазначене потребує інтеграцію біженців у середньостроковій перспективі у приймаючі громади в багатьох країнах. Після нашої перемоги виникне необхідність створити належні умови для повернення наших громадян до України. Це вже пора відпрацьовувати сьогодні. І це більшою мірою завдання для нас, адже міжнародні інституції, які створювалися для запобігання і вирішення конфліктів, не змогли реалізувати свої функції в останні роки. Наголосимо, що на 2024 рік загальна кількість вимушено переміщених осіб становила понад 122 млн. Тобто, у глобальному масштабі біженці з України – це незначна частка усіх біженців у світі.

Література:

1. General Assembly United Nations Eleventh. Emergency Special Session. Agenda item 5. 28 February 2014. URL: <https://documents.un.org/doc/undoc/ltd/n25/044/76/pdf/n2504476.pdf>
2. The World Economic Forum The Global Cooperation Barometer. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-global-cooperation-barometer-2025/>
3. The Global Cooperation Barometer 2024 : Insight Report / World Economic Forum and McKinsey & Company, 2024. – 26 p. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Cooperation_Barometer_2024.pdf

4. The global cooperation barometer 2025. Second edition : insight report / world economic forum and mckinsey & company, 2025. – 31 p. Url: [HTTPS://REPORTS.WEFORUM.ORG/DOCS/WEF GLOBAL COOPERATION BAROMETER 2025.PDF](https://reports.weforum.org/docs/wef_global_cooperation_barometer_2025.pdf)